

Kopernik. Uniwersalna (r)ewolucja [TPCT 373]

W najnowszym numerze chcemy zgłębić różne aspekty życia i dzieła Mikołaja Kopernika. Spojrzeć na niego jako na człowieka, naukowca i filozofa, ale także jako na postać, która odważyła się zmierzyć z dotychczasowym porządkiem rzeczy i poszukiwała prawdy. Pragniemy zrozumieć, w jaki sposób jego rewolucyjne idee wpłynęły na naszą kulturę i nasze spojrzenie na świat.

„Ze wszystkich odkryć i opinii żadna nie mogła wywrzeć większego wpływu na ducha ludzkiego niż doktryna Kopernika. Świat ledwie stał się znany jako okrągły i kompletny sam w sobie, kiedy poproszono go o zrzeczenie się ogromnego przywileju bycia centrum wszechświata”.

Johann Wolfgang von Goethe

Przewrót, odwrócenie porządku, przez wieki symbol rewolucji w sposobie postrzegania wszechświata – teoria, która odmieniła nie tylko bieg dziejów, ale i ruch na nieboskłonie! Jej autor – Mikołaj Kopernik – geniusz, który wywrócił do góry nogami dotychczasowy porządek kosmiczny i przetasował nasze zrozumienie miejsca, jakie zajmujemy we wszechświecie – wysuwając swoją ideę, dokonał absolutnego przewartościowania. Jego dzieło *De revolutionibus orbium coelestium* stworzyło nowy fundament nauki, rozpoczynając następny rozdział w

historii idei. Kopernik zarysował obraz, w którym Ziemia nie jest już niezmiennym centrum wszechświata, lecz jedną z wielu planet krążących wokół Słońca, lecz ta abdykacja nie nosi w swoim zamyśle zemsty Kronosa na starym Uranosa, a wręcz odwrotnie – wiarę, że wielki Zegarmistrz powołał wszechświat podług najlepszej recepty – jakakolwiek by ona nie była. Ta odważna teoria wpłynęła na naszą percepcję kosmosu, ale czy można ją ograniczyć jedynie do rewolucji naukowej?

Był nie tylko człowiekiem nauki, lecz także obdarzonym głęboką wiarą katolicką kanonikiem warmińskim. Jego prace na polu astronomii nie były aktami buntu przeciwko przyjętym dogmatom, ale wynikiem fascynacji i poszukiwań harmonii między nauką a wiarą. W jego pismach i listach odnajdujemy refleksje na temat jedności stworzenia i wszechobecności Boga oraz wiarę, że badanie przyrody i praw nią rządzących nie przeczy transcendencji, ba! jest sposobem na zbliżenie się do niej. Dla niego nauka była narzędziem, które odsłaniało piękno i porządek stworzenia, a jego subtelne poruszanie się po mocno napiętej linii między wiarą a rozumem nie miało nic z idei wyzwolenia od zastanego chrześcijańskiego porządku – stanowiło raczej próbę pogodzenia jej z nowymi odkryciami. Być może zamysłem Kopernika było udowodnienie, że Bóg objawia się nie tylko w księgach, ale również w prawach natury, kosmicznej liturgii, która podlega poznaniu za pomocą rozumu?

Kopernik był człowiekiem swego czasu, żyjącym w epoce wielkich przemian. Był świadkiem odrodzenia nauki, sztuki i kultury, coraz mniej uniwersalistycznej Europy. Być może właśnie to starcie dwóch światów, dwóch wizji rzeczywistości, jest kluczem do zrozumienia duchowej i filozoficznej perspektywy dzieła Kopernika. Ponieważ

*Kopernikańska rewolucja
skłoniła nas do przemyśleń
nad naszym sensem istnienia i
poszukiwania odpowiedzi na
pytania o naszą tożsamość*

błędem byłoby
twierdzenie, że jego
prace sprowadzają
się jedynie do
matematycznych
równań i obliczeń,
które naukowo
udowadniają teorię
heliocentryczną

poprzez suche narzędzia i empiryczny opis układu solarnego. Przecież jego teoria otworzyła drzwi do większych pytań o nasze miejsce we wszechświecie i naszą relację z transcendencją. Jego prace miały na celu odkrycie harmonii w tym, co obserwujemy na niebie i w jaki sposób współgra to z wiarą. Kopernik był przekonany, że poprzez zgłębianie tajemnic wszechświata możemy lepiej zrozumieć i podziwiać dzieło Stwórcy, ale przecież dokonując rewolucji w naszym rozumieniu ruchu planet i układu słonecznego, wzbudził także pytania o naszą kondycję w obrębie uniwersum. Czy nasze miejsce jest przypadkowe i nieistotne? Czy istniejemy jedynie jako efemeryczne punkty na mapie kosmosu? Kopernikańska rewolucja skłoniła nas do przemyśleń nad sensem istnienia i poszukiwania odpowiedzi na pytania o naszą tożsamość.

Dlatego też w najnowszym numerze chcemy zgłębić różne aspekty życia i dzieła Mikołaja Kopernika. Spojrzeć na niego jako na człowieka, naukowca i filozofa, ale także jako na postać, która odważyła się zmierzyć z dotychczasowym porządkiem rzeczy i poszukiwała prawdy. Pragniemy zrozumieć, w jaki sposób jego rewolucyjne idee wpłynęły na naszą kulturę i nasze spojrzenie na świat. Czy można spoglądać na Kopernika poprzez prostą dychotomię średniowiecze-renesans? Czy

świat o zmienionym paradygmacie, ugruntował i rozszerzył świecką wizję rzeczywistości? To są sprawy, które poruszamy w najnowszym numerze.

Jan Czerniecki
Redaktor naczelny

*Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa
Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury*

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego
